https://doi.org/10.52673/18570461.26.2-81.19
CZU: 330.59:330.564.2(478)

EVALUAREA INEGALITĂȚII NIVELULUI DE BUNĂSTARE A POPULAȚIEI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Doctor în științe economice, conferențiar cercetător **Anatolii ROJCO**
E-mail: anatolii.rojco@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2089-696X
Doctor în științe economice **Ecaterina HEGHEA**
E-mail: heghea.ecaterina@ase.md: ecaterinaheghea@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-7677-8295
Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei de Studii Economice din Moldova
© 2026. Drepturile de autor aparţin autorilor. Licenţă: CC BY 4.0.

ASSESSMENT OF WELFARE INEQUALITY AMONG THE POPULATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Summary. Inequality in population welfare represents one of the major socioeconomic challenges facing the Republic of Moldova. The paper analyzes the level and dynamics of welfare inequality during the period 2020-2024, using well-established indicators for assessing the distribution of income and consumption expenditures, such as the Gini coefficient, the quintile share ratio, and the Palma coefficient, calculated by the authors. The results reveal an increasing trend in welfare inequality over the analyzed period, as confirmed by the rising values of the main calculated indicators. The analysis also highlights differences in the evolution of this phenomenon between urban and rural areas. In addition, an international comparative analysis of income inequality and human development is conducted using the Gini coefficient and the inequality-adjusted Human Development Index.
Keywords: income inequality, population welfare, Gini coefficient, quintile share ratio, Palma coefficient.

Rezumat. Inegalitatea nivelului de bunăstare a populației reprezintă una dintre problemele socioeconomice majore ale Republicii Moldova. Lucrarea analizează nivelul și dinamica inegalității în perioada 2020–2024, utilizând indicatori consacrați în evaluarea distribuției veniturilor și a cheltuielilor de consum, precum coeficientul Gini, coeficientul quintilic al fondurilor și coeficientul Palma, calculat de către autori. Rezultatele evidențiază o tendință de creștere a inegalității în perioada analizată, confirmată de majorarea valorilor principalilor indicatori de profil. Analiza relevă, de asemenea, diferențe în evoluția acestui fenomen între mediul urban și cel rural. În completare, este realizată o analiză comparativă internațională a nivelului inegalității veniturilor și al dezvoltării umane, utilizând coeficientul Gini și Indicele Dezvoltării Umane Ajustat în Funcție de Inegalitate.
Cuvinte-cheie: inegalitatea veniturilor, nivel de bunăstare a populației, coeficientul Gini, coeficientul quintilic al fondurilor, coeficientul Palma.

INTRODUCERE

Problema inegalității se află de mult timp în centrul preocupărilor cercetătorilor din numeroase țări ale lumii. Din punct de vedere metodologic, un rol important îl au dezbaterile științifice privind inegalitatea și excluziunea socială, precum și impactul socioeconomic al acesteia asupra diferitelor domenii ale activității economice și ale vieții sociale.

În cercetarea inegalității socioeconomice pot fi identificate mai multe aspecte asupra cărora există abordări metodologice diferite, printre care: modul de măsurare a acestui fenomen, originea sa, tendințele pe termen lung și evoluția actuală, domeniile asupra cărora exercită influență, rolul creșterii economice și al politicilor sociale în determinarea nivelului inegalității, precum și posibilitățile de reducere a acesteia. În literatura de specialitate [1-10] sunt prezentate opinii diferite, uneori chiar contradictorii, cu privire la aceste probleme. Totodată, alegerea unei anumite abordări metodologice influențează nu doar rezultatele analizei bazate pe indicatorii utilizați, ci și formularea politicilor orientate spre atenuarea disparităților.

În același timp, în literatura de specialitate există opinii diferite cu privire la o serie de aspecte metodologice care influențează rezultatele evaluării inegalității. Printre acestea se numără: alegerea surselor de date utilizate pentru analiza gradului și a profilurilor inegalității; stabilirea indicatorului care reflectă cel mai

adecvat nivelul bunăstării populației și pe baza căruia este măsurată inegalitatea; determinarea unității de analiză, respectiv indivizii sau gospodăriile; precum și selectarea sistemului de indicatori utilizați pentru evaluarea și analiza inegalității.

În prezent, inegalitatea nivelului de bunăstare reprezintă una dintre cele mai grave probleme ale Republicii Moldova. În societate se observă o stratificare evidentă în funcție de nivelul de bunăstare: la un pol se concentrează un grup restrâns de persoane relativ înstărite, iar la celălalt, un grup incomparabil mai numeros de persoane sărace și excluse social, ale căror posibilități de a asigura un nivel de trai decent sunt serios limitate. Această situație poate genera tensiuni sociale și evidențiază necesitatea reducerii disparităților de bunăstare.

În cadrul prezentei cercetări, bunăstarea populației este abordată prin prisma distribuției veniturilor disponibile și a cheltuielilor de consum, considerate indicatori fundamentali ai nivelului de trai și ai accesului cetățenilor la resurse economice. Inegalitatea bunăstării reflectă diferențele existente între diverse grupuri ale populației în ceea ce privește posibilitățile de satisfacere a necesităților materiale și sociale.

Dintre toate componentele inegalității socioeconomice, un rol deosebit revine diferențelor de venituri. Veniturile determină în mare măsură nivelul de trai al populației și motivația pentru activitatea profesională și antreprenorială, iar de acestea depind starea socială a populației și situația politică din societate. Având în vedere acest fapt, obiectul cercetării îl constituie inegalitatea veniturilor dintre persoane și dintre diferite grupuri sociale din Republica Moldova. Scopul prezentului studiu constă în evaluarea nivelului și a dinamicii inegalității bunăstării populației din Republica Moldova în perioada 2020–2024, prin utilizarea principalilor indicatori ai distribuției veniturilor și cheltuielilor de consum. Demersul științific se bazează pe analiza datelor furnizate de Biroul Național de Statistică (BNS), Eurostat, Banca Mondială (World Bank) și PNUD (UNDP). În procesul de evaluare au fost utilizați coeficientul Gini, coeficientul quintilic al fondurilor și coeficientul Palma, fiind aplicate metode de analiză statistică și comparativă.

Evaluarea gradului de inegalitate și analiza profilurilor acesteia, precum și elaborarea propunerilor privind reducerea inegalității, au fost realizate prin utilizarea abordărilor metodologice consacrate în practica internațională. În acest context, este vorba nu doar despre fundamentarea de către autori a propriilor puncte de vedere referitoare la aspectele discutabile ale problemei inegalității, ci și despre utilizarea unor indicatori complementari ai inegalității pentru Republica Moldova.

REVIZUIREA LITERATURII

Analiza inegalității veniturilor constituie un domeniu important al cercetării economice, fiind studiată atât în țările dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare. Republica Moldova nu face excepție, în literatura națională fiind realizate numeroase studii consacrate acestei problematici [11-13].

În literatura economică contemporană, inegalitatea veniturilor este analizată din perspective variate, fiind asociată atât cu procesele de creștere economică, cât și cu funcționarea pieței muncii și cu politicile sociale. Cercetările lui E. Atkinson [14; 15, pp. 1-6; 16] evidențiază faptul că dezvoltarea economică nu conduce automat la reducerea sărăciei și a inegalității, fiind necesare politici publice active, orientate spre asigurarea unor oportunități economice mai echitabile. În mod similar, P. Krugman [17] și J. Stiglitz [18; 10] subliniază că nivelul ridicat al inegalității poate afecta stabilitatea economică și poate deveni un obstacol în calea dezvoltării durabile. Totodată, B. Milanovic [19, pp. 40-46] evidențiază dimensiunea globală a inegalității și rolul diferențelor dintre economiile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

În literatura de specialitate este frecvent analizată relația dintre creșterea economică și inegalitate. Una dintre ipotezele clasice aparține lui S. Kuznets [20, pp. 7-18], potrivit căreia dezvoltarea economică este asociată inițial cu creșterea inegalității, urmată ulterior de reducerea acesteia. Totuși, cercetările empirice recente nu confirmă în mod uniform această dependență.

Abordările teoretice privind inegalitatea evidențiază existența unor perspective diferite asupra cauzelor și consecințelor acestui fenomen. Dacă ipoteza lui Kuznets presupune reducerea inegalității în etapele avansate ale dezvoltării economice, cercetările contemporane realizate de E. Atkinson, J. Stiglitz și B. Milanovic demonstrează că disparitățile socioeconomice tind să persiste sau chiar să se amplifice sub impactul globalizării și al transformărilor structurale ale economiei. În acest context, analiza inegalității bunăstării populației din Republica Moldova prezintă o relevanță majoră atât din perspectivă economică, cât și socială.

În același timp, analiza inegalității presupune și o serie de opțiuni metodologice privind modul de măsurare a acesteia. Evaluarea inegalității poate varia în funcție de indicatorii utilizați, de sursele de date și de unitatea de analiză. Inegalitatea este frecvent analizată pe baza veniturilor sau a consumului, la nivelul indivizilor sau al gospodăriilor, precum și înainte sau după impozitare și transferuri sociale.

În evaluarea bunăstării populației sunt utilizați frecvent indicatorii privind nivelul consumului și al veniturilor pe parcursul ciclului de viață. Consumul reflectă mai fidel gradul de satisfacere a nevoilor populației, iar analiza veniturilor pe parcursul întregii vieți permite reducerea distorsiunilor determinate de variațiile veniturilor în diferite etape ale vieții.

EVALUAREA INDICATORILOR

În studiile internaționale privind inegalitatea este utilizat un sistem de indicatori, fiecare dintre aceștia descriind diferite aspecte ale fenomenului în cauză. Cel mai răspândit indicator pentru evaluarea inegalității veniturilor/cheltuielilor este coeficientul Gini, care arată în ce măsură distribuția efectivă se abate de la distribuția uniformă între indivizi. Popularitatea coeficientului Gini se datorează posibilității de a compara valoarea acestuia pentru grupuri de populație cu dimensiuni diferite (grupuri socio-demografice, regiuni sau țări). Metodele existente de calcul al coeficientului Gini, inclusiv variantele prezentate în [21; 22, pp. 3-5], nu necesită calcule matematice complexe, ceea ce explică utilizarea largă a acestui indicator.

Un alt indicator al inegalității, frecvent utilizat și relativ simplu de calculat, este coeficientul decilic/quintilic al fondurilor. Acesta se determină ca raport între veniturile/cheltuielile medii ale decilului/quintilului superior, cu cele mai ridicate valori ale veniturilor/cheltuielilor, și veniturile/cheltuielile medii ale decilului/quintilului inferior, caracterizat prin cele mai scăzute valori ale acestora.

Rezultatele cercetărilor realizate de economistul chilian J. Palma au arătat că inegalitatea veniturilor/cheltuielilor este determinată, în principal, de diferența dintre valorile acestora pentru cele mai bogate (10% superioare) și cele mai sărace (40% inferioare) segmente ale populației, în timp ce veniturile/cheltuielile restului populației (50%) rămân relativ stabile. Această concluzie a stat la baza elaborării coeficientului Palma [5]. Un dezavantaj al coeficientului Palma, precum și al coeficientului decilic/quintilic al fondurilor, constă în faptul că, la calcularea acestora, nu este luată în considerare distribuția veniturilor/cheltuielilor pentru întreaga populație. Astfel, se pierde informația referitoare la veniturile/cheltuielile grupurilor de populație care nu sunt incluse în calculul acestor indicatori.

Pentru evaluarea contribuției diferitelor componente ale inegalității se utilizează un anumit grup de indicatori ai entropiei generale, dintre care cel mai cunoscut este indicele Theil [22, pp. 3-5]. Reprezentările normative privind inegalitatea pot fi luate în considerare prin intermediul indicelui Atkinson [14, pp. 244-263]. Acesta indică ponderea procentuală din venitul total care ar trebui redistribuită pentru a se obține o distribuție mai echitabilă a veniturilor între cetățeni, în conformitate cu reprezentările normative privind nivelul admisibil al inegalității [22, pp. 3-5].

În Republica Moldova, statistica oficială nu calculează indicele Theil, indicele Atkinson și nici alți indicatori ai inegalității utilizați în studiile internaționale, fapt ce limitează posibilitatea utilizării indicilor respectivi. În aceste condiții, evaluarea inegalității bunăstării populației din Republica Moldova se realizează pe baza următorilor indicatori: coeficientul Gini, coeficientul quintilic al fondurilor și coeficientul Palma. Prin urmare, analiza empirică reliefează următoarele tendințe:

Inegalitatea nivelului de bunăstare, calculată pe baza datelor privind veniturile disponibile, a fost mai ridicată decât inegalitatea calculată pe baza cheltuielilor de consum. În anul 2020, valoarea coeficientului Gini calculat în funcție de veniturile disponibile a constituit 0,3226, ceea ce este cu 0,0527 sau cu 19,5%, mai mult decât nivelul inegalității calculat pe baza cheltuielilor de consum (Figura 1). În anul 2024, diferența dintre valoarea coeficientului Gini calculat pe baza veniturilor disponibile și cea calculată pe baza cheltuielilor de consum s-a redus parțial, ajungând la 0,0398 sau 13,4%. Creșterea nivelului inegalității bunăstării determină accentuarea polarizării socioe-

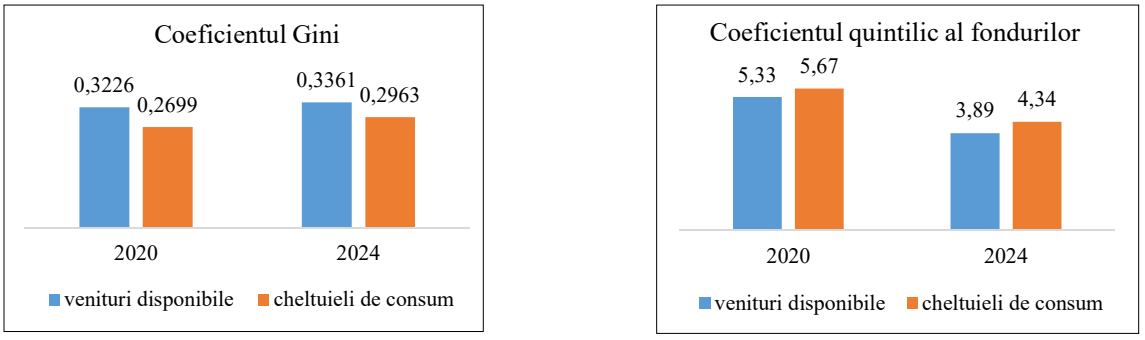

Figura 1. Coeficientul Gini și coeficientul quintilic al fondurilor (ori), 2020–2024.
Sursa: elaborată de autori pe baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [20].

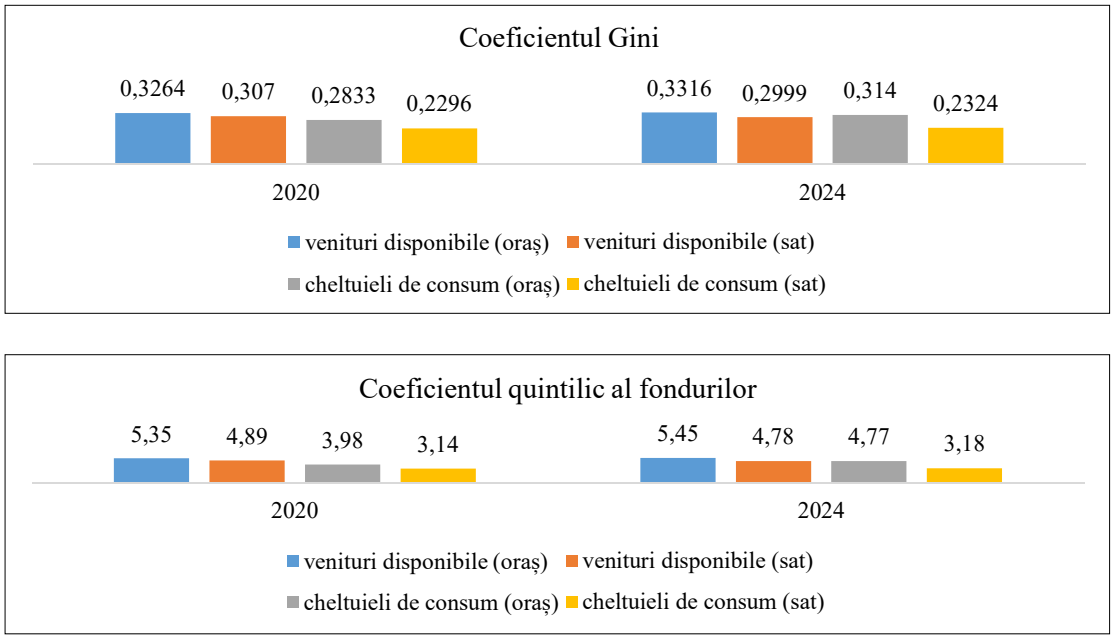

Figura 2. Coeficientul Gini și coeficientul quintilic al fondurilor în profil urban-rural, 2020–2024.
Sursa: Elaborată de autori pe baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [20].

conomice și aprofundarea diferențelor dintre diverse grupuri ale populației. Majorarea disparităților veniturilor și ale cheltuielilor de consum influențează accesul cetățenilor la resurse economice, servicii sociale și oportunități de dezvoltare, afectând astfel coeziunea socială și sustenabilitatea dezvoltării economice.

Această tendință arată că cheltuielile de consum sunt distribuite mai uniform decât veniturile disponibile. În special, acest fapt este determinat de existența anumitor rezerve de care dispun unele gospodării și care constituie o resursă suplimentară de consum pentru membrii lor. O astfel de necesitate apare cel mai frecvent în cazul gospodăriilor cu venituri reduse. Ca urmare a acestui factor, diferențierea quintilică se atenuează, ceea ce, în ultimă instanță, conduce la reducerea nivelului inegalității măsurate pe baza cheltuielilor de consum.

Majorarea coeficientului quintilic al fondurilor indică accentuarea diferențelor dintre grupele extreme ale populației și reflectă creșterea gradului de concentrare a veniturilor și cheltuielilor de consum. Este o tendință care scoate în evidență vulnerabilitatea economică a gospodăriilor cu venituri reduse și limitează posibilitățile acestora de garantare a unui nivel de trai decent.

Analiza dinamicii temporale evidențiază o creștere a inegalității atât în ceea ce privește veniturile disponibile, cât și cheltuielile de consum. În același timp, ritmul de creștere a inegalității în funcție de cheltuielile de consum a depășit majorarea inegalității în funcție de veniturile disponibile. În perioada 2020–2024, inegalitatea în funcție de cheltuielile de consum, măsurată prin coeficientul Gini, a crescut de la 0,2699 la 0,2963, adică cu 0,0264 sau cu 9,8%. În aceeași perioadă, coeficientul Gini calculat pe baza veniturilor disponibile a crescut într-o măsură mai redusă, de la 0,3226 la 0,3361, adică cu 0,014 sau doar cu 4,2%.

Gradul de inegalitate, măsurat cu ajutorul coeficientului quintilic al fondurilor, prezintă o dinamică similară celei evaluate prin coeficientul Gini. În perioada 2020–2024, coeficientul quintilic al fondurilor calculat pe baza veniturilor disponibile a crescut de la 5,33 la 5,67, adică cu 6,4%. Dinamica gradului de inegalitate în funcție de cheltuielile de consum a avut un caracter mai pronunțat: coeficientul quintilic al fondurilor a crescut de la 3,89 la 4,34, adică cu 11,6%.

În profilul „urban-rural", dinamica principalilor indicatori ai inegalității a fost neuniformă. În ceea ce privește inegalitatea calculată pe baza cheltuielilor de consum, atât în mediul urban, cât și în cel rural, la fel ca și pentru totalul gospodăriilor, se constată o tendință de creștere. În perioada 2020–2024, coeficientul Gini a crescut de la 0,2833 la 0,3140 în mediul urban și de la 0,2296 la 0,2324 în mediul rural (Figura 2). Coeficientul quintilic al fondurilor a crescut de la 3,98 la 4,77 în mediul urban și de la 3,14 la 3,18 în mediul rural.

Referitor la inegalitatea calculată pe baza veniturilor disponibile, se constată o dinamică divergentă: creșterea acesteia în mediul urban și diminuarea ei în mediul rural. În perioada 2020–2024, coeficientul Gini calculat pe baza veniturilor disponibile a crescut

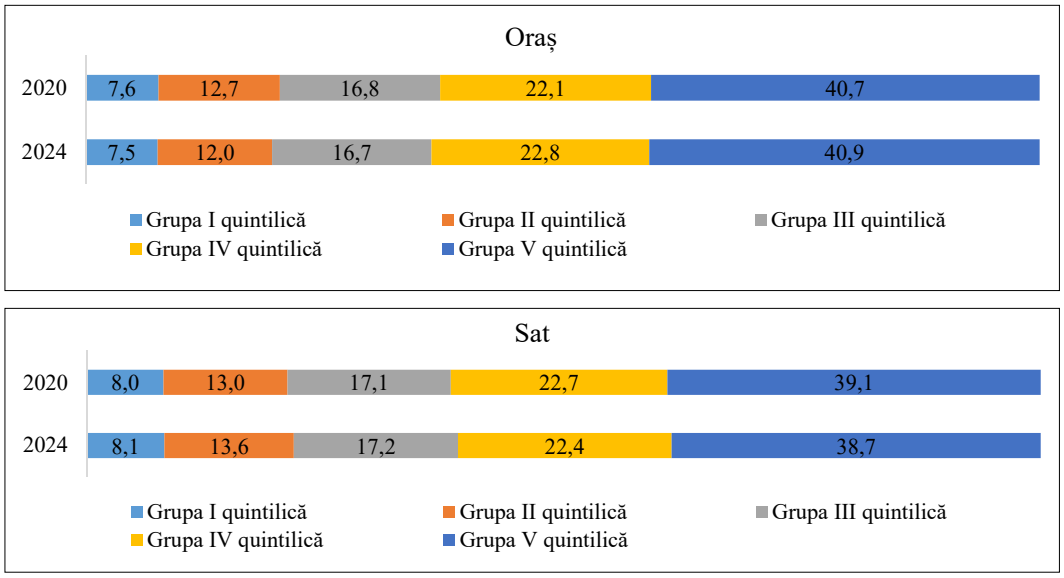

Figura 3. Distribuția volumului veniturilor disponibile pe grupe quintilice în profil urban-rural, în perioada 2020–2024.

Sursa: Calculat și elaborat pe baza datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice din Republica Moldova [21].

în mediul urban de la 0,3264 la 0,3316 (cu 1,6%), iar în mediul rural, dimpotrivă, a scăzut de la 0,3070 la 0,2999 (cu 2,4%). Coeficientul quintilic al fondurilor, calculat pe baza veniturilor disponibile, a crescut de la 5,35 la 5,45 în mediul urban și a scăzut de la 4,89 la 4,78 în mediul rural.

Situația în care, pe parcursul perioadei 2020–2024, inegalitatea veniturilor disponibile a crescut în mediul urban și a scăzut în mediul rural este determinată de specificul distribuției veniturilor disponibile. În anul 2024, gospodăriile urbane din prima grupă quintilică dispuneau de 7,5% din volumul total al veniturilor, cu 0,1 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2020 (Figura 3). În același timp, gospodăriile urbane din grupa a V-a quintilică au acumulat 40,9% din volumul total al veniturilor disponibile, cu 0,2 puncte procentuale mai mult decât în anul 2020. Ca urmare a distribuției divergente a veniturilor pe grupe quintilice, inegalitatea veniturilor disponibile în rândul gospodăriilor urbane a crescut.

În mediul rural, gospodăriile din prima grupă quintilică dispuneau de 8,1% din volumul total al veniturilor, cu 0,1 puncte procentuale mai mult decât în anul 2020. Gospodăriile rurale din grupa a V-a quintilică au acumulat 38,7% din volumul total al veniturilor disponibile, cu 0,4 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2020. Astfel, volumul semnificativ mai mic al veniturilor care revine gospodăriilor din grupa a V-a quintilică a determinat o repartizare mai uniformă a acestora și, în consecință, a condus la reducerea inegalității veniturilor disponibile în rândul gospodăriilor rurale.

Diferențele dintre mediul urban și mediul rural sunt determinate de particularitățile structurii veniturilor și ale cheltuielilor gospodăriilor. În mediul rural, un rol important îl au transferurile sociale, remitențele și autoconsumul, care contribuie la o distribuție relativ mai uniformă a veniturilor disponibile. În același timp, în mediul urban diferențierea veniturilor este influențată într-o măsură mai mare de nivelul salariilor și de accesul inegal la activități economice cu productivitate ridicată.

Informații suplimentare privind nivelul inegalității în funcție de veniturile disponibile și cheltuielile de consum ale populației pot fi obținute prin analiza coeficientului Palma. În Republica Moldova, statistica oficială nu calculează acest indicator, de aceea, în Tabelul 1 este prezentat calculul realizat de autori. Prin definiție, coeficientul Palma reprezintă raportul dintre veniturile/cheltuielile totale ale celor două grupuri extreme ale populației: 10% dintre persoanele cu cele mai mari venituri/cheltuieli și 40% dintre persoanele cu cele mai mici venituri/cheltuieli. O caracteristică esențială a abordării Palma constă în faptul că întreaga populație este împărțită în trei grupuri, astfel încât veniturile/cheltuielile totale ale grupului median (50% din populație) să fie aproximativ egale cu jumătate din veniturile/cheltuielile totale ale populației. Conform ipotezei formulate de Palma, fundamentată pe analiza datelor statistice din numeroase țări ale lumii, o astfel de distribuție se obține atunci când populația este împărțită în trei grupuri, în proporția 40:50:10.

Datele din Tabelul 1 confirmă ipoteza lui Palma, potrivit căreia grupa mediană (50%) primește aproxi-

Tabelul 1

Coeficienții Palma calculați pe baza veniturilor disponibile și a cheltuielilor de consum

Anul	Distribuția în proporția 40 : 50 : 10		Coeficientul Palma	
	Veniturile disponibile	Cheltuielile de consum	Veniturile disponibile	Cheltuielile de consum
Total				
2020	20,1 : 54,3 : 25,6	23,5 : 52,6 : 23,9	1,274	1,017
2024	19,5 : 54,1 : 26,4	22,2 : 52,6 : 25,7	1,354	1,158
Oraș				
2020	20,3 : 53,8 : 25,9	22,9 : 53,2 : 23,9	1,276	1,044
2024	19,5 : 54,9 : 25,6	21,1 : 52,9 : 26,0	1,313	1,232
Sat				
2020	21,0 : 55,1 : 23,9	25,6 : 54,2 : 20,2	1,138	0,789
2024	21,8 : 54,5 : 23,7	25,5 : 54,3 : 20,2	1,087	0,792

Sursa: calculele autorilor.

mativ jumătate din venitul sau cheltuiala totală. În perioada 2020–2024, 50% dintre membrii gospodăriilor din Republica Moldova au acumulat puțin peste 54% din volumul total al veniturilor disponibile și aproximativ 53% din totalul cheltuielilor de consum.

În ceea ce privește distribuția veniturilor disponibile în grupele extreme ale populației, în perioada 2020–2024, ponderea veniturilor care revine celor 40% dintre cele mai puțin înstărite persoane a scăzut de la 20,1% la 19,5%, adică cu 0,6 puncte procentuale. În același timp, ponderea veniturilor disponibile care revine celor 10% dintre cele mai înstărite segmente ale populației a crescut de la 25,6% la 26,4%, adică cu 0,8 puncte procentuale. Ca urmare, coeficientul Palma a crescut de la 1,274 în anul 2020 la 1,354 în anul 2024, adică cu 6,3%. Creșterea coeficientului Palma, calculat pe baza veniturilor disponibile, este pe deplin în concordanță cu majorarea valorilor altor indicatori ai inegalității, precum coeficientul Gini și coeficientul quintilic al fondurilor, indicând o accentuare a inegalității veniturilor disponibile.

O situație similară se constată și în distribuția cheltuielilor de consum. În perioada 2020–2024, ponderea cheltuielilor de consum care revine celor 40% dintre cele mai puțin înstărite segmente ale populației a scăzut de la 23,5% la 22,2%, adică cu 1,3 puncte procentuale, în timp ce ponderea care revine celor 10% dintre cele mai înstărite persoane a crescut de la 23,9% la 25,7%, adică cu 1,8 puncte procentuale. În perioada analizată, coeficientul Palma, calculat pe baza cheltuielilor de consum, a crescut de la 1,017 la 1,158, adică cu 13,9%. Compararea dinamicii coeficienților Palma calculați pe baza cheltuielilor de consum (13,9%) și a celor calculați pe baza veniturilor disponibile (6,3%) confirmă rezultatele analizei altor indicatori, potrivit cărora ritmul de creștere a inegalității cheltuielilor de consum a depășit ritmul de creștere a inegalității veniturilor disponibile.

În mediul urban, creșterea coeficientului Palma reflectă tendința de majorare a inegalității atât în ceea ce privește veniturile disponibile, cât și cheltuielile de consum. În mediul rural, evoluția valorii coeficientului Palma, calculat pe baza veniturilor disponibile (scădere cu 4,7%) și pe baza cheltuielilor de consum (creștere cu 0,4%), indică o dinamică divergentă: reducerea inegalității veniturilor disponibile și creșterea inegalității cheltuielilor de consum.

Coeficientul Palma permite evidențierea mai clară a polarizării economice dintre grupele extreme ale populației, reflectând raportul dintre veniturile și cheltuielile segmentelor celor mai bogate și celor mai sărace ale populației. Utilizarea acestui indicator completează analiza realizată prin intermediul coeficientului Gini și oferă informații suplimentare privind concentrarea veniturilor și cheltuielilor în cadrul grupurilor polarizate.

Pentru analiza comparativă a nivelului de bunăstare a populației în diferite state se utilizează clasificarea acestora în funcție de valoarea coeficientului Gini, calculat pe baza veniturilor disponibile echivalente. Au fost identificate trei grupuri de țări: cu nivel redus al coeficientului Gini ($G \leq 0,3$), cu nivel mediu ($0,30 < G \leq 0,40$) și cu nivel ridicat ($G > 0,40$), conform datelor prezentate în Tabelul 2.

Grupul țărilor cu nivel redus al coeficientului Gini include state precum Norvegia, Suedia, Islanda,

Danemarca, Finlanda, Slovacia, Slovenia, Belgia, Cehia și Olanda, caracterizate prin politici redistributive care contribuie la diminuarea inegalităților. În această categorie se regăsesc și unele țări din spațiul postsovietic, precum Armenia, Kârgâzstan, Belarus și Kazahstan.

Grupul țărilor cu nivel mediu al coeficientului Gini include state europene precum Franța, Germania, Italia, Grecia, Portugalia, Spania, Estonia, Letonia și Lituania, precum și alte țări din regiune, cum ar fi Serbia, Federația Rusă, Uzbekistan și Tadjikistan. În categoria țărilor cu nivel ridicat al coeficientului Gini se încadrează Turcia și Kosovo, unde inegalitatea veniturilor este mai pronunțată. Republica Moldova se încadrează în grupul țărilor cu nivel mediu al coeficientului Gini, valoarea indicatorului fiind de 0,336 în anul 2024.

Nivelul relativ redus al inegalității în statele nordice este determinat, în mare măsură, de eficiența mecanismelor redistributive și de dezvoltarea sistemelor de protecție socială. În același timp, nivelul mai ridicat al inegalității în statele aflate în proces de transformare economică reflectă existența unor disparități structurale pronunțate. Poziționarea Republicii Moldova în grupa țărilor cu nivel mediu al inegalității evidențiază necesitatea consolidării politicilor orientate spre reducerea disparităților socioeconomice și apropierea de standardele europene ale bunăstării populației.

Datele prezentate în Tabelul 3 reflectă diferențele dintre veniturile populației din quintilele extreme, evaluate prin coeficientul quintilic al fondurilor.

Tabelul 2

Coeficientul Gini al veniturilor disponibile echivalente în diferite țări

Țara	Anul	Coeficientul Gini	Țara	Anul	Coeficientul Gini
Țări cu nivel redus al coeficientului Gini (G ≤ 0,3)					
Slovacia	2024	0,217	Finlanda	2025	0,271
Belgia	2025	0,234	Armenia	2023	0,272
Cehia	2025	0,240	Kârgâzstan	2023	0,272
Slovenia	2025	0,246	România	2025	0,273
Olanda	2024	0,259	Suedia	2024	0,276
Polonia	2024	0,260	Ungaria	2024	0,280
Islanda	2020	0,240	Austria	2024	0,284
Norvegia	2024	0,244	Danemarca	2024	0,286
Belarus	2020	0,244	Kazahstan	2021	0,292
Irlanda	2024	0,264	Croația	2024	0,298
Azerbaidjan	2005	0,266			
Țări cu nivel mediu al coeficientului Gini (0,30 < G ≤ 0,40)					
Franța	2024	0,300	Portugalia	2024	0,319
Cipru	2024	0,301	Serbia	2024	0,319
Luxemburg	2024	0,301	Italia	2024	0,322
Germania	2025	0,302	Federația Rusă	2023	0,330
Albania	2023	0,302	Marea Britanie	2018	0,335
Macedonia de Nord	2023	0,303	Republica Moldova	2024	0,336
Malta	2024	0,308	Uzbekistan	2024	0,346
Spania	2025	0,308	Lituania	2024	0,353
Estonia	2025	0,309	Letonia	2025	0,356
Elveția	2024	0,310	Tadjikistan	2024	0,361
Muntenegru	2022	0,315	Bulgaria	2025	0,377
Grecia	2024	0,318			
Țări cu nivel ridicat al coeficientului Gini (G > 0,40)					
Turcia	2025	0,439	Kosovo	2018	0,466

Sursa: elaborat pe baza datelor furnizate de Eurostat [22] și World Bank Group [23].

În funcție de valoarea indicatorului, țările au fost grupate în trei categorii: cu nivel redus al diferențelor de venit (F ≤ 4,00), cu nivel moderat (4,00 < F < 6,00) și cu nivel ridicat (F ≥ 6,00).

Țările cu cele mai reduse diferențe între veniturile quintilelor extreme includ, în principal, state europene dezvoltate, precum Belgia, Slovacia, Cehia, Norvegia și Finlanda. Grupul cu nivel moderat al indicatorului este cel mai numeros și cuprinde majoritatea statelor europene, inclusiv Germania, Franța, Spania, Italia și Republica Moldova. În categoria țărilor cu nivel ridicat al indicatorului se încadrează state precum Tadjikistan, Uzbekistan, Lituania, Letonia, Bulgaria și Turcia, unde polarizarea veniturilor este mai pronunțată.

Republica Moldova, pentru care coeficientul quintilic al fondurilor constituie 5,64, se încadrează în grupa țărilor cu nivel moderat al inegalității veniturilor. Indicatorul arată că veniturile celor mai bogați 20%

Tabelul 3

Coeficientul quintile al fondurilor, calculat pe baza veniturilor disponibile echivalente, în diferite țări

Țara	Anul	Coeficientul quintilic	Țara	Anul	Coeficientul quintilic
Țări cu coeficientul quintilic al fondurilor F ≤ 4,00					
Belgia	2025	3,25	Norvegia	2024	3,62
Slovacia	2024	3,28	Olanda	2024	3,72
Cehia	2025	3,34	Irlanda	2024	3,74
Belarus*	2020	3,38	Kârgâzstan[1]	2023	3,76
Islanda	2020	3,41	Polonia	2024	3,85
Azerbaidjan*	2005	3,50	Armenia[1]	2023	3,88
Slovenia	2025	3,55	Finlanda	2025	3,93
Țări cu coeficientul quintilic al fondurilor 4,00 < F < 6,00					
Kazahstan*	2021	4,01	Croația	2024	4,97
Danemarca	2024	4,16	Estonia	2025	5,07
Austria	2024	4,34	Portugalia	2024	5,20
Suedia	2024	4,34	Spania	2025	5,24
România	2025	4,37	Grecia	2024	5,27
Ungaria	2024	4,39	Federația Rusă	2023	5,32
Cipru	2024	4,40	Italia	2024	5,53
Franța	2024	4,66	Serbia	2024	5,57
Luxemburg	2024	4,68	Muntenegru	2022	5,58
Germania	2025	4,69	Macedonia de Nord	2023	5,60
Elveția	2024	4,81	Marea Britanie	2018	5,63
Malta	2024	4,87	**Republica Moldova**	**2024**	**5,64**
Albania	2023	4,90			
Țări cu coeficientul quintilic al fondurilor F ≥ 6,00					
Tadjikistan*	2024	6,10	Bulgaria	2025	6,94
Uzbekistan*	2024	6,29	Turcia	2025	8,93
Lituania	2024	6,54	Kosovo	2018	15,58
Letonia	2025	6,68			

Notă: Coeficientul quintilic al fondurilor pentru țările CSI (*) a fost calculat de autori (Income share held by highest % / Income share held by lowest 20%).

Sursa: elaborat pe baza datelor furnizate de Eurostat [24] și World Bank Group [25].

din populație depășesc de aproximativ 5,6 ori veniturile celor mai săraci 20%.

Pe lângă indicatorii distribuției veniturilor, gradul de inegalitate trebuie luat în considerare și în cadrul comparațiilor internaționale ale nivelului dezvoltării umane. În aceste analize, un rol central îl ocupă Indicele Dezvoltării Umane (IDU), care reflectă nivelul mediu al dezvoltării umane într-o țară. Totuși, acest indicator poate ascunde disparități semnificative între diferite grupuri ale populației. Din acest motiv, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare calculează și Indicele Dezvoltării Umane Ajustat în Funcție de Inegalitate (IDUI), care ține cont nu doar de nivelul mediu al dezvoltării umane, ci și de modul în care componentele sale – speranța de viață, educația și venitul – sunt distribuite în rândul populației.

Datele prezentate în Tabelul 4 arată că, în țările cu nivel foarte înalt al dezvoltării umane, pierderile IDU cauzate de inegalitate sunt relativ reduse. De exemplu, în Islanda, valoarea IDU constituie 0,972, iar după

Tabelul 4

Indicele Dezvoltării Umane (IDU) și Indicele Dezvoltării Umane Ajustat în Funcție de Inegalitate (IDUI), 2023

Clasamentul după IDU	IDU	IDUI		Diferența dintre pozițiile în clasament după IDUI și IDU
		Valoare	Pierderi totale, %	
Țări cu un nivel foarte înalt al dezvoltării umane				
1. Islanda	0,972	0,923	5,0	0
.....	...	...	...	...
55. România	0,845	0,758	10,3	2
.....	...	...	...	...
57. Georgia	0,844	0,754	10,7	0
.....	...	...	...	...
60. Kazahstan	0,837	0,766	8,5	8
.....	...	...	...	...
64. Federația Rusă	0,832	0,758	8,9	10
65. Belarus	0,824	0,771	6,4	15
.....	...	...	...	...
69. Armenia	0,811	0,743	8,4	7
.....	...	...	...	...
74. Bosnia și Herțegovina	0,804	0,689	14,3	2
Țări cu nivel înalt al dezvoltării umane				
75. Iran	0,799	0,643	19,5	-8
.....	...	...	...	...
86. Republica Moldova	**0,785**	**0,719**	**8,4**	**17**
87. Ucraina	0,779	0,715	8,2	17
.....	...	...	...	...
99. Paraguay	0,756	0,599	20,8	-6
100. Egipt	0,754	0,582	22,8	-13
.....	...	...	...	...
124. Nauru	0,703	0,599	14,8	14
Țări cu nivel mediu al dezvoltării umane				
125. Bhutan	0,698	0,478	31,5	-10
……...	...	...	...	...
146. Vanuatu	0,621	0,521	16,1	17
……...	...	...	...	...
167. Lesotho	0,550	0,357	35,1	1
Țări cu nivel scăzut al dezvoltării umane				
168. Pakistan	0,544	0,364	33,1	7
……...	...	...	...	...
193. Sudanul de Sud	0,388	0,226	41,8	0

Sursa: Human Development Report 2025 [26].

ajustarea în funcție de inegalitate, indicatorul scade la 0,923, ceea ce corespunde unor pierderi de 5%.

Republica Moldova se încadrează în grupul țărilor cu nivel înalt al dezvoltării umane. În anul 2023, valoarea IDU a constituit 0,785, iar ajustarea în funcție de inegalitate reduce indicele la 0,719, ceea ce corespunde unor pierderi de aproximativ 8,4% și determină scăderea poziției în clasament cu 17 locuri. În schimb, în unele state cu nivel mediu sau scăzut al dezvoltării umane, pierderile sunt mult mai ridicate, depășind 30-40%.

Comparativ cu unele state din regiune, pierderile în dezvoltarea umană cauzate de inegalitate în Republica Moldova sunt apropiate de cele înregistrate în Ucraina (8,2%) și Armenia (8,4%), dar mai reduse decât în Bosnia și Herțegovina (14,3%) și mai ridicate decât în Belarus (6,4%) sau Kazahstan (8,5%).

CONCLUZII

Rezultatele cercetării evidențiază că, în perioada 2020–2024, inegalitatea bunăstării populației din Republica Moldova a înregistrat o tendință de creștere, confirmată de dinamica principalilor indicatori utilizați în analiză. Majorarea valorilor coeficientului Gini, ale coeficientului quintilic al fondurilor și ale coeficientului Palma indică accentuarea diferențelor dintre veniturile și cheltuielile de consum ale diferitelor grupuri ale populației. În același timp, inegalitatea calculată pe baza veniturilor disponibile rămâne mai ridicată decât cea estimată pe baza cheltuielilor de consum.

Analiza în profil urban-rural relevă o evoluție diferită a fenomenului: în mediul urban se constată o creștere a acesteia, în timp ce în mediul rural se observă o tendință de diminuare a inegalității veniturilor disponibile, determinată de o repartizare relativ mai uniformă a veniturilor între grupele quintilice ale gospodăriilor.

Compararea indicatorilor inegalității pentru Republica Moldova cu cei din alte state arată că țara se încadrează în grupul țărilor cu nivel mediu al inegalității veniturilor. Rezultatele obținute subliniază necesitatea elaborării și implementării unor politici economice și sociale orientate spre reducerea disparităților socioeconomice și consolidarea coeziunii sociale. În acest context, devine importantă îmbunătățirea mecanismelor redistributive, sporirea eficienței politicilor de protecție socială și promovarea unei dezvoltări economice incluzive. Diminuarea inegalității bunăstării populației reprezintă o condiție importantă pentru asigurarea dezvoltării durabile și pentru apropierea Republicii Moldova de standardele sociale europene.

Articol recepționat: 19 martie 2026
Articol acceptat: 24 mai 2026

NOTĂ. Articolul a fost elaborat în cadrul proiectului de cercetare selectat prin concurs în cadrul Programului „Stimularea excelenței cercetărilor științifice 2025–2026", cod 25.80012.0807.37SE, cu titlul „Perfecționarea instrumentelor pentru reducerea inegalității veniturilor și diminuarea sărăciei populației în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova", beneficiind de finanțare instituțională prin intermediul Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD).

BIBLIOGRAFIE

1. Anikin, V.; Tikhonova, N. Bednost' i neravenstvo v stranakh BRIKS: rossiyskaya spetsifika, în: Obshchestvo i ekonomika, 2016, nr. 1, 78-114.

2. Barro, R.J. Inequality and growth in a panel of countries, în: Journal of Economic Growth, 2000, vol. 5, nr. 1, 5-32. https://doi.org/10.1023/A:1009850119329

3. Gastwirth, J.L. Is the Gini index of inequality overly sensitive to changes in the middle of the income distribution?, în: Statistics and Public Policy, 2017, vol. 4, nr. 1, 1-11. https://doi.org/10.1080/2330443X.2017.1360813

4. International Labour Organization. Minimum Wage Fixing Recommendation, 1970 (no. 135). [online] http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312473 (consultat: 09.02.2026).

5. Lakner, C.; Milanovic, B.. Global Income Distribution: From the Fall of the Berlin Wall to the Great Recession. Washington, D.C.: World Bank, 2013. https://doi.org/10.1596/1813-9450-6719

6. Chancel, L.; Piketty, T.; Saez, E.; Zucman, G.. World Inequality Report 2022. World Inequality Lab, Paris School of Economics, 2022. 236 p. [online] https://wir2022.wid.world/www-site/uploads/2023/03/D_FINAL_WIL_RIM_RAPPORT_2303.pdf (consultat: 18.02.2026).

7. Mdingi, K.; Ho, S.-Y. Literature review on income inequality and economic growth. MethodsX, 2021, vol. 8. https://doi.org/10.1016/j.mex.2021.101402

8. OECD. Trends in Income Inequality and its Impact on Economic Growth. OECD Publishing. [online] https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2014/12/trends-in-income-inequality-and-its-impact-on-economic-growth_g17a2582/5jxrjncwxv6j-en.pdf (consultat: 02.02.2026).

9. Piketty, T. Capital in the Twenty-First Century. Cambridge; London: Harvard University Press, 2014. 685 p. [online] http://piketty.pse.ens.fr/files/Piketty2014IntroChap1.pdf (consultat: 02.02.2026).

10. Stiglitz, J.E. The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future. New York: W. W. Norton & Company, 2012. 560 p.

11. Rojco, A.; Heghea, Ecaterina. Inegalitatea nivelului și condițiilor de trai ale populației urbane și rurale din Republica Moldova și măsurile de reducere a acesteia, în: Creșterea economică în condițiile globalizării: Conferința Internațională Științifico-Practică, ed. a XV-a, 15-16 octombrie 2021. Chișinău: INCE, 2022, vol. 2, 324-331.

12. Rojco, A.; Heghea, Ecaterina. Măsurarea inegalității: metodologia calculului și evaluarea principalilor indicatori ai inegalității veniturilor populației Republicii Moldova, în: Creșterea economică în condițiile globalizării: Conferința Internațională Științifico-Practică, ed. a XV-a, 15-16 octombrie 2021. Chișinău: INCE, 2022, vol. 2, 332-339.

13. Rojco, A.; Heghea, Ecaterina. Inegalitatea în bunăstarea populației Republicii Moldova: măsurare, evaluare, recomandări de reducere. Chișinău: Institutul Național de Cercetări Economice, 2022. 127 p.

14. Atkinson, A.B. On the Measurement of Inequality, în: Journal of Economic Theory, 1970, vol. 2, nr. 2, 244-263. https://doi.org/10.1016/0022-0531(70)90039-6

15. Atkinson, A.B. Inequality: What Can Be Done? Cambridge, MA: Harvard University Press, 2015. 359 p. https://doi.org/10.4159/9780674287013. [online] http://digamo.free.fr/atkinson15.pdf (consultat: 27.01.2026).

16. Atkinson, Anthony B.; Piketty, Thomas (eds.). Top Incomes over the Twentieth Century: A Contrast between Continental European and English-speaking Countries. Oxford: Oxford University Press, 2007. 565 p. https://doi.org/10.1093/oso/9780199286881.001.0001

17. Krugman, P. Why inequality matters, în: The New York Times, 15 December 2013.

18. Stiglitz, J.E. Inequality is holding back the recovery, în: The New York Times, 19 January 2013.

19. Milanović, B. Income, Inequality, and Poverty during the Transition from Planned to Market Economy. Washington, DC: World Bank, 1998. 237 p. [online] https://documents1.worldbank.org/curated/en/229251468767984676/pdf/multi-page.pdf (consultat: 28.01.2026).

20. Kuznets, S. Economic growth and income inequality, în: The American Economic Review, 1955, vol. 45, nr. 1, 1-28. [online] http://www.aeaweb.org/aer/top20/45.1.1-28.pdf (consultat: 26.01.2026).

21. Lewis, W.A. Economic development with unlimited supplies of labour. Manchester School, 1954, vol. 22, 139-191. https://doi.org/10.1111/j.1467-9957.1954.tb00021.x

22. Cowell, F.A. Theil, inequality and the structure of income distribution. London: London School of Economics and Political Science, 2003. Discussion Paper Distributional Analysis Research Programme, nr. DARP 67. [online] https://www.researchgate.net/publication/4808745_Theil_Inequality_and_the_Structure_of_Income_Distribution (consultat: 28.01.2026).

23. Biroul Național de Statistică. Anuarul statistic al Republicii Moldova. Chișinău, edițiile 2002–2025. [online] https://statistica.gov.md (consultat: 02.02.2026).

24. Biroul Național de Statistică. Aspecte privind nivelul de trai al populației (rezultatele cercetării bugetelor gospodăriilor casnice). [online] https://statistica.gov.md/ro/aspecte-privind-nivelul-de-trai-al-populatiei-editiile-2007-2022-9674_59480.html (consultat: 20.01.2026).

25. Eurostat. Gini coefficient of equivalised disposable income by age. [online] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di12/default/table?lang=en (consultat: 02.03.2026).

26. World Bank. Gini index. [online] https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI (consultat: 02.03.2026).

27. Eurostat. Income quintile share ratio (S80/S20) for disposable income by sex and age group. [online] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di11/default/table?lang=en (consultat: 02.03.2026).

28. World Bank. Income share held by highest 20% / income share held by lowest 20%. [online] https://data.worldbank.org/indicator/SI.DST.FRST.20 (consultat: 05.03.2026).

29. United Nations Development Programme. Human Development Report 2025: A Matter of Choice – People and Possibilities in the Age of AI.

Violeta Diordiev. *Arnolfini în Moldova*, 2022, carton, pastel, creioane colorate, 70 × 90 cm.